

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XXIII. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

DOMINICA VIGESIMATERTIA POST DOMINICAM S. TRINITATIS, EPISTOLA B. PAULI APOSTOLI AD PHILIPPENSES III. & IIII.

Mitatores mei estote, & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis (nunc autem & stens dico) inimicos crucis Christi: quorum finis interitus, quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostri autem conuersario in calis est. Unde etiam Saluatorem expectamus Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostre, configuratum corpori claritatis sue secundum operationem, qua possit etiam subicere sibi omnia. Inaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum & coronam a se stare in Domino charissimi. Eundem rogo & Syntychem deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam rogo & te germane compar, adiua illas quae mecum laborauerunt in Euangelio, cum Clemente & ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vita.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

PAULVS APOSTOLVS vbi Philippenses instruxerat verbis, tandem seipsum in exemplum constituens: Imitatores, inquit, mei estote. Dixeram vobis, vt idem saperetis, in eadem quoque maneretia regula morum ac disciplinae Christianae: nunc addo etiam, aut etiam hoc adijcio, me vobis in exemplum constituens. Imitatores mei estote in humilitate, mansuetudine ac feruore charitatis. Nam sicut dixi vobis, non me arbitror comprehensisse: ea tamen quae retro sunt obliuiscens, in ea quae perfectiora sunt me extendo. Estote igitur vos quales mei imitatores, idem studium habentes proficiendi: & obseruate ad imitandos eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram, quam in me vidistis, & quam vobis tradidi, tam verbis, quam literis. Multi enim ambulant aliter, quos saepe dicebam vobis non imitandos, sed cauendos, vtpote per latam viam ad perditionem ambulantes: nunc autem stens dico, eos inimicos crucis Christi, hoc est, humilitatis, patientiae, & obedientiae eius. Aut ita: Inimicos crucis Christi eos dico. Crux enim Christi nihil est aliud, quam iugis mortificatio vitiorum, maceratioque carnis, omnes electos crucifigens affligensque. Quae cum illis exosa & contraria sit, recte vocantur inimici crucis Christi. Ideo autem stens eos sic nomino, miserans perditionem & caecitatem eorum, iuxta ac subuersionem audientium: quorum finis interitus, & mors sempiterna. Quorum Deus venter est. Quicquid enim agunt, vt delicate & opipare uiuant, faciunt & gloria, qua gloriantur, in confusionem, hoc est, ad ignominiam est ipsorum. Gloriantur enim in his, de quibus deberent erubescere. Quo innuitur, Paulo manifestatam gloriationem illorum pseudoapostolorum de circuncisione gloriantium. Hi enim sunt qui terrena sapiunt,

VVVV 4 adli

T. VI
21

Lutheranos
hereticos ni-
hil sapere ni-
si quod car-
nis & huius
mundi sit.

ad literam, secundum carnem omnia, nihil secundum spiritum intelli-
gentes. Quantum putas hæc congruere Lutheranis? Nostra autem conuer-
satio longè ab illis distat, quippe quæ secundum fidem, spem, charitatem, &
operationem in cælis est. Corpore namque in terra ambulamus, spiritu au-
tem & corde sumus in cælo. Vnde & Saluatorem nostrum expectamus Do-
minum nostrum Iesum Christum, qui nos resuscitaturus in meliorem for-
mam reparabit. Reformabit enim corpus humilitatis, vilitatis, & abiectio-
nis nostræ, puta quod modo innumeris corruptionibus & miserijs subiacer:
hoc, inquam, reformabit, vt sit configuratum corpori claritatis suæ, puta vt
eandem seu similem claritatem habeat corpus nostrum vile, quam clarissi-
mum innocentissimumque habet corpus illius ex virgine sumptum modo
glorificatum à Patre. Hoc autem Christus faciet secundum operationem o-
mnipotentis suæ, qua potest non solum corpora nostra reformare, sed sub-
ijcere etiam sibi omnia. Itaque fratres mei charissimi & desideratissimi,
quos seruenter amo & vehementer desidero, gaudium meum & corona
mea. Vestra enim salus, vestra honestas, vestra charitas, & perfectio mihi
gaudium est in presenti tempore, & corona in futuro. Sic state in Domino
charissimi, quomodo à me docti estis, & sicut vidistis viuendi formam,
quam ego ostendi vobis. Euo diam rogo & Syntychem deprecor id ipsum
sapere in Domino. Putatur Apostolus audiuisse aliquid dissensionis, vel in-
ter illas esse mulieres, aut fortasse vtramque in fide à communi corpore Ec-
clesiæ periclitari, quæ alioqui religiosæ erant. Ideo rogar eas, vt æque cum
cæteris id ipsum sapiant, stentque in Domino. Erant matronæ Christo de-
uotæ prædicatoribus Euangelij necessaria ministrantes, ideo earum remi-
niscitur Paulus atque commendat, dicens: Etiam rogo te germane compar,
id est, in Evangelica prædicatione mihi adiutor, aut similis, adiuua illas,
tuis hortationibus eas confortando & confirmando in fide, quæ mecum
laborauerunt in Euangelio, non prædicando, sed necessaria suppeditando, id-
que non solum mihi prædicanti, sed etiam Clementi & alijs coadiutoribus
meis ministrarunt necessaria: quorum nomina hic prætereo, quia scripta
sunt in libro vitæ, hoc est, in memoria æterna apud Deum. Sic enim Apo-
stolis quoque dictum est: *Gaudete & exultate, quoniam nomina vestra scripta sunt
in cælis.*

Philip. 4.

Luc. 9.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICÆ XXIII.
post Dominicam S. Trinitatis, Mathei XXI.

Narrat Matthæus ante hoc Euangelium, quod Christus pharisæis pa-
rabolas dixerat multas, puta de vinea agricolis locata, de homine re-
ge, qui nuptias fecerat filio suo multosque vocauerat, qui venire ne-
glexerant: in qua parabola tandem post impletum numerum discumben-
tium dixit Dominus Iesus: Multi quidem sunt vocati, pauci verò electi.
Quæ omnia Iudæi & pharisæi propter se, vt res erat existimantes dicta abie-
runt à Domino inter se tractaturi, quomodo illum caperent in sermone:
malitia enim inuidiæ nunquam quiescit. Quamuis enim pharisæis semi-
nare: Christus cum veritatem, tum eruditionem, ipsi ex verbis & operibus
eius aliud non colligebant, araneorum more, quam inuidiæ venenum. Ré-
circo

circo tam studiosi erant, quomodo Christum allicerent, ut vel laudibus falsis, vel adulatione captus, libere & incautus quid effutiret, coram Herode aut Caesare accusandum. Dicit igitur Euangelista:

Abeuntes pharisæi consilium inierunt, ut caperent Iesum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes:

Sub potestatem venerant Romanorum Iudæi, quibus iam soluere tributum cogebantur, multis hanc census solutionem licitam esse astruentibus, propterea quod pro communi omnium pace & quiete populus Romanus militaret: Pharisæis verò contradicentibus, non debere populum Dei qui decimas & primitias offerret, humanis exactionibus subijci. Cum igitur infidiosa, odiosa atque tumultuosa ex omni parte hac esset questio, ita, ut quicquid ad eam responderetur, offenderetur, abierunt pharisæi à Christo discedentes, inter se consilium inierunt secreto, quomodo illum caperent in sermone. Nacta verò hac occasione expensione tributi, inter se consultant, qua arte, quo dolo, quibus verbis, qua simulatione, adulationeque Christo hanc proponerent questionem de tributo pendendo Caesari. Abierunt igitur, Herodianosque suo consilio applicauerunt, (quos tamen omnium maximè exosos habebant, sed maius adhuc eorum erat odium in Christum) & tractabant cum illis, quomodo suam absconderent malitiam: nec pharisæi ipsi interrogarent Christum, ut ipse Christo suspecti atque insidiatores eius ab olim cogniti. Videbatur igitur illis consultius atque callidius se facturos ut discipulos suos mitterent Christo incognitos, coram quibus fateretur, quod fortasse coram pharisæis non auderet fateri. Associant præterea illis Herodianos, quia metuebant sibi tanquam manifestis amulis & inimicis Christi, si quid accusare vellent ipsi contra Christum non credendum. Quo igitur validius haberent contra Christum testimonium, curabant ut Herodiani quoque audirent Christum contra Caesarem loquentem. Nam si diceret, Caesari dandum tributum, coram plebe illum confutarent, cuius magna pars dum interrogaretur, illum circumstabat, quod zelum pro lege Dei non haberet, nec quicquam pro Deum colentibus vellet loqui. ^{Num. 7.} ^{1. Reg. 9.} Structa itaque hac versutia, cum Herodianis ad Christum mittunt discipulos suos. Qui discipuli malitia magistris non inferiores, ad pellendum Christum rhetoricantur, in eam scilicet partem, quo incautus Romanos offenderet. Per Herodianos hic intelliguntur vel Herodis milites stipendiarii, vel hi qui Herodi dicebant tributum soluendum, quos contemptim pharisæi vocabant Herodianos. Præerat autem tributis exigendis Herodes Romano obediens imperio. ^{Herodiani quia dicit.}

Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur? Licet caelum dare Caesari, an non?

Videsne, quam accurate fabricant dolos? Nouimus, inquit, magister, quia

XXXX

quia

T. VI
21

Matth. 21.

quia verax es. Quod vnum vehementer ornat veritatis magistrum. O hypocrita, quare haecenus illum seductorem clamastis, quare occidere voluistis, si cognoscitis quia verax est, & viam Dei docet in veritate? Nonne iugulum nunc vestrum mendax, vestra etiam verba coarguunt? Non enim respicis personam hominum: ideo neque regem neque expauebis Caesarem, quo minus veritatem dicas. Dic igitur nobis, quid tibi videtur? Non querimus quid legitimum quidve iustum sit, sed quid tu sentias, quidve tibi videatur, audire cupimus. Dic nobis, & libere tuum nobis iudicium enuncia. Licet dari censum Caesari, nec ne? Sciebant aliquos esse ociosos, puta Iudam & Theodam, qui Caesari facta seditione negandum censum asseuerabant. Propterea in eandem suspicionem quoque Iesum inducere tentabant pharisaei.

Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocrita? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium.

Hypocrita quis sit.

Hypocritas recte vocat, nam alios se simulabant, alij erant. Non inquirebant de veritate quam discerent, sed respondentem eo ducere cupiebant, quo laqueum illi parauerant. Quod Lucas quoque clarius explicat dicens.

Luc. 20.

Miserunt ad eum insidiatores, qui se iustos simularent. Verum cognita nequitia eorum grauitate eos confutauit, vtens in respondendo zeli acrimonia. Manifestauit enim omnem illorum simulationem, adulationem, dolum, machinationem, atque malitiam, sibi vt Deo esse manifestam in hoc, quod dicit: Quid me tentatis hypocrite? Quasi dicat: Qua mente ad me veniatis, iam noui. Tamen ostendite mihi nummum, qui pro tributo solet dari Caesari. Erat autem, vt quibusdam placet, nummus habens imaginem & superscriptionem Caesaris, decem communes nummos, id est, denarios valens. Hunc qualibet domus quotannis dare cogebatur pro tributo Caesari. Dicebatur autem numisma à nummo deriuatum, quod Caesaris habebat imaginem & superscriptionem. Fertur autem à quibusdam propterea dici nummum aut numisma, quod à Nursa Pompilio olim apud Romanos per nummos emendi atque vendendi consuetudo haec introducta sit.

Numisma unde dicatur.

Et ait illis Iesus: Cuius est imago haec & superscriptio?

Non ex ignorantia nec dubitans haec interrogat, sed aptum querens instruendi locum. Erat enim denarius habens Caesaris imaginem & superscriptionem. Atque ideo de vtroque interrogat, puta tam de imagine, quam de superscriptione.

Dicunt ei: Caesaris.

Micron.

Non Augustum loquuntur, sed Tyberium Caesarem, qui successit Augusto, vt Hieronymus ait, eiusque erat priuignus, sub quo passus est Christus. Omnes autem Romani Imperatores dicti sunt (vt Hieronymo placet) Caesares, à primo Caio Caesare, qui imperium arripuerat. Porro mos soluendi tributum Romanis, introductus fuerat à tempore, quo Pompeius consul Romanus Iudaeam Romanis subiugauerat. Tunc enim victoribus Romanis Iudaei promiserant, raquam reipublicae defensoribus & pacis conseruatoribus tributum soluere. Postea vero à quodam Iuda Galilaeo orta seditio est.

est, cui Iudaeorum nonnulli consentientes, asseruerant se cogi non debere ad tributum soluendum, sed liberos esse se à legibus humanis, qui legi essent diuinæ subiecti, soluentes (vt supra dixi) decimas & primitias Domino. De hac questione itaque nunc interrogarunt Dominum. Quibus ille respondit sapienter, vt sequitur:

Tunc ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo.

Vtrumque concludit sententia breui, quæ Cæsaris sunt, Cæsari adiudicans: quæ verò Dei sunt, Deo. Temporalia enim, quæ tribuenda sunt Cæsari, noluit negari: quæ verò Dei sunt, nihilominus eidem quoque offerri. Non dissensit ab hoc loco Paulus quoque, iubens omnibus reddi debita, cui tributum, tributum: cui vestigal, vestigal: cui honorem, honorem. Nemini, inquit, quicquam debeatis, sed omnia debita, id est, cuiusque aliquid debetur, soluite. Nemini igitur quicquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis. Studiosi ad hoc estote, vt nihil apud vos maneat, quod alteri debeatis, excepta dilectione, quam nunquam vos putetis impleisse satis: sed manere semper vos æstimate adhuc debitores, quo prouident ad omnibus subueniendum. Reddite, inquit, quæ sunt Cæsaris, Cæsari. Ac si diceret: Nihil excusationis habetis per hoc, quod Deo datis decimas, aut primitias, aut alia si quæ huiusmodi sunt, quin æque, quæ sunt Cæsaris, Cæsari reddatis. Sed vide quam sobrie adiudicat Cæsari, non omnia quæ vult, non exactiones & violentias, quas à plebe, à clero, & ab omnibus suæ ditionis exigunt hi qui præsumunt, principes scilicet & magistratus: sed hæc tantum, quæ Cæsaris sunt, id est, quæ illis iure debentur, & ad eos pertinent. Debemus enim nos Christiani Deo & hominibus. Hominibus quidem & his tam spiritualibus, quam temporalibus. Debemus enim præpositis & prælatis nostris, qui pro animabus nostris Deo sunt rationem reddituri, obedire ex animo, & in omnibus, quæ ad illorum curam pertinent. Cum enim omnis anima potestatis sublimioribus subdita sit, anima verò potissima sit pars corporis, quomodo illa suis rectoribus non gauderet, quandoquidem & ecclesiastica hæc iurisdictio & potestas nunquam defuit Christianis.

Prælati sui
quid omnis
debeat Chri-
stianus.

Hebr. 10.
Rom. 13.

Debet igitur omnis Christianus summo Pontifici tanquam vniuersæ Ecclesiæ prælato, debet suo antistiti, debet suo prælato aut pastori, debet deinde suo principi, hisque qui ab eodem missi sunt, obedientiam, subiectionem, honorem, dilectionem & fidelitatem. Nam de temporalibus seruis ait Paulus Apostolus: *Quicumque sub iugo sunt serui, dominos suos omni honore dignos arbitrentur.* Et iterum alibi: *Serui obedite dominis vestris carnalibus, cum timore & tremore in simplicitate cordis vestri, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo.* Et Petrus: *Serui subditi estote in omni timore dominis: non tantum bonis & modestis, sed etiam discoloris.* Quamdiu enim hi, qui præsumunt nobis, diuina sunt ordinatione ad regendos nos constituti, debemus illis obedire, tanquam diuinæ ordinationi: ne cum illis repugnare velimus, Deo inueniamur repugnasse. Habemus in libris Moysi, quam seuerè punierit Deus Darhan & Abiron, filios item Core cum alijs rebellibus aduersus Moysen se erigentibus. Est tamen obseruandum semper illud Petri: *Quia oportet Deo magis obedire, quam hominibus.* Propter hanc

manum

T. VI
21

manum igitur imperium haudquaquam deferenda est obedientia diuina: nec aliquo modo agendum in fauorem hominis, quod contra honorem & beneplacitum sit Dei. Da igitur, quæ Dei sunt, Deo, decimas & oblationes: quæ verò sunt potestatis temporalis, redde potestati seu principi, tributum, vestigal, censum, & huiusmodi. Decimæ in veteri lege à Domino institutæ sunt pro alimonia ministrorum templi. Deo igitur, qui tibi dedit omnia, redde ex omnibus decimam partem. Deo, inquam, redde. Noli tristis aut ad dandas decimas inuoluntariu: esse: mirare potius, quod illas Deus dignatur à te recipere. Nec tuum est considerare quis sit, qui recipiat, quis utatur, aut quo modo consumantur decimæ. Tu Deo debes, tu Deo soluis, tu Deo reddis. Ille à te exigit, ille si non dederis, te punit, ille si deuotus obtuleris, tibi mercedem retribuet. Homini fraudem facere potes, Deo fraudem facere non potes: quam etsi feceris, certus esto, propterea non eris ditior, sed multo infelicior. Qui enim decimas Deo non soluunt, præter hoc, quod à Domino in anima puniuntur, & hic & in futuro, nihilominus benedictionem in temporalibus, aut sanitatem, seu vitam amittunt: qui quid autem non soluisisti, debes. Quod si peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur, vide qua audacia mori præsumas non soluis decimis.

Decimæ Deo soluendæ cur institutæ sint.

Decimas nō soluentes, quomodo puniantur à Deo.

Augustin.

Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt.

Audierunt Christi sapientiam, qui ipsorum prauitatem omnem viderent, non ut discipulos, sed tentatores declarauit. Nouisse enim illum senserunt, vel in primo respondentis verbo omnem malitiam & simulationem suam: deinde elusam omnem suam fraudem ac versutam machinationem senserunt. Tertio, Christi insuperabilem sapientiam, contra quam nihil exogitate poterant. Idcirco hic dicitur: Audientes hanc Christi sapientiam eiusque irreprehensibilem responsonem, mirati sunt, quod eorum calliditas non inuenisset insidiandi locum. Et relicto eo abierunt. Qui in sapientia eius compungi debuerant & veniam petere, promittereque studia meliora, hi frigidè, obstinatiq; suam malitiam secum reportant, & nihilo meliores effecti Iesū relicto, abierunt.

Audistis iam filij, detestati estis illorum tentatorum maleuolentiam versutam. Quod ergo in illis execramini, hoc in vobis odisse & cauere debetis. Caueatis igitur vitium hoc adulationis, caueatis quæso propter Deum duplicitatem atque insidiandi studium. Fraudulenta enim nequitia duplex est nequitia, quia fraus & nequitia: nec est pestilentior hostis, quam amicus simulatorem & insidiator, hoc est, qui blanditur & amicum se fingit palam: clam verò machinatur insidias. Quapropter filij diligite sinceritatem, fugite adulationem, caute fictionem & hypocrisim. Si locum habet correptio in proximo, & emendatio speratur, nolite palpare vitium, nolite laudare, nolite consentire, nolite tacere: sed cum modestia, humilitate, mansuetudineque, ubi fructus expectatur, proximos corripite. Si verò correptio non habet locum, & fructus nullus speratur, tacete, & Deo ac prælati corripandos committite. Sinceritatem in verbis & moribus absque luo villo, præsertim in charitatis exhibitione seruate. Nemini namque non est grata ac-

Adulatio cur cauenda sit.

Nequitia fraudulenta cur duplex sit nequitia.

Correptio quomodo adhibenda sit. Sinceritas in omnibus esse seruandam.

cepta-

cepta; sinceritas. Hæc quamuis ad horam quandoque contristat, quia nemo in sui humiliationibus, in accusationibusq; suauiter audit veritatem. Nihilominus tamen, vbi transierit reprehensio & passio humana excitata, sedata fuerit, veritas & sinceritas amatur, honoratur, laudaturq;. Nemo ignorat diligentis vulnera esse vitiosa, quam oscula fraudulentum. Nemo non magis vult à iusto & sincero corripi, quam à peccatore & adulate laudari: adeo inuisa est cunctis duplicitas: semper quoque adfert secum vitiositatem sinceræ admonitio. Simulatio verò omnibus (vt dixi) suspecta & odiosa est, quia tam simulatio quam adulatio, quæ ex vna radice crescunt, quarit, quæ sua sunt tantum, nihil habens de charitate, multum verò de fictione & toru de priuato amore. Dominus noster Iesus Christus det nobis omnibus inter nos sinceram dilectionem, qua vnusquisque loquatur veritatem cum proximo suo, ne de illorum simus numero, qui loquuntur quidem pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. Hoc auertat à nobis Deus Dei Filius, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Prover. 27.

Simulationē omnibus suspectam esse & odiosam.

Psal. 27.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quibus debemus reddamus debitum: & quomodo anima sit numisma aut denarius.

A Beantes Pharisei consilium interunt, vt caperent Iesum in sermone. Matthæi XXII. Suum morem non dimittunt Pharisei, quin Christo, quia pleni erant inuidia, semper insidientur. Excogitare igitur eos facit eorum malitia astum dolosq;, quo Domino quarant mala. Verum, nisi Christus eis concesserit seu permisit horam, qua vigeat potestas tenebrarum, & malitiam quamcunque velint in ipsum exerceant, non poterunt quicquam in illum facere mali. Videamus nunc quid in se habeat hoc Euangelium. Primum est, quod abiisse dicuntur Pharisei à Christo. Nullius hoc boni indicium est, nihil virtutis hoc nobis significat recedere à Christo. Dicitur enim per Hieremiam prophetam: *Domine, omnes, qui te derelinquunt, confundentur, redemptes à te, in terra scribentur, quoniam dereliquerunt ventam aquarum viuentium Dominum.* Non hunc animum habuerunt Apostoli, qui nonnulli à Christo discedentibus, nec postea illum sequentibus propter verba quadam à Christo dicta, quæ non intellexerant ab eodem interrogari: *Nunquid & vos vultis abire?* Per os Petri responderunt omnes: *Domine ad quem ibimus? Verba vite æternæ habes.* Secundum quod consultasse aut consilium inisse dicuntur, quod intelligitur cum Herodianis, hoc est, cum gentibus, qui non cognoscebant Deum. Quare non consilium acceperunt cum Christo? Quia res, quam tractabant, mala erat. Christum autem non patrocinari iniustitiæ non ignorabant. Ad sui igitur similes ierunt pro tractando consilio, ad malos scilicet & impios. In quorum consilio tractabatur, quomodo Iesum caperent in sermone. Propterea autem seorsum diuertebant, quasi non debeat Christus audire verba eorum, quæ certè abfens audiebat, tamen si ultra mare discessissent, imò eorum etiam omnes cogitatus videbat. Quale consilium, tales & consiliarij. Consilium bonum, vbi prudentia est, queritur à quatuor. Primo à Deo, iuxta illud Tobie: *Omnia consilia tua in ipso permanent.* Item Ecclesiasticus. *Omnis sapientia à Do-*

Lucæ 21.

Quam in hoc euangelio nobis inuenitur. Hierem. 7.

Iohan. 6.

Consilium bonum à quatuor querendum. Tob. 4. Eccle. 1.

T. VI
21

Eccl. 37.
Eccl. 1.
1. Paral. 10.
1. Reg. 11.

mino Deus est. Si ab eo est solo, quomodo igitur querenda foret ab alio, nisi ab ipso? Secundo, consilium quare ab homine bono, non à malo. Quomodo tibi enim dabit consilia bona, qui eadem sibi non præbet? *A consilio igitur malo, ut Ecclesiasticus iterum monet, serua animam tuam.* Tertio consilium est tractandum, ut Tobias monet, cum sapientibus. Ecclesiasticus quoque hortatur dicens: *Cum fatuis consilium ne habearis, non enim poterunt intelligere, nisi quæ eis placent.* Quarto consilium petendum est à sene. Propterea Roboam spreto consilio seniorum, dum cum iunioribus consultare cepit, & eorum sequi consilium, stultitiz suæ mercedem, hoc est, decem tribuum à regno defectionem suscepit, nec cum nisi duz tribus tanquam regē posthac sequebantur.

Ioan. 14.
Inuitiam vel
prosecutionē
passus quid
agere debe-
at.

Itaque cum audis Iudæos consilium iniisse contra Christum, discite tu non turbari, si cōtra te consilia tractent homines, quando contra Christum praua homines machinantur. *Non est seruus maior Domino suo.* Si me, inquit Christus, persecuti sunt, & vos persequentur. Quid, inquis, tunc mihi est faciendum? *Veritatem & dissimulans sustinens.* Tacendo peccare non potes, ubi locutionis nullus est fructus. Quis enim fructus loquendi, ubi inuidia imperat? Tace igitur, quoad tempus adueniat, quo parum prudenter quæ loquaris. Quam parum locutus est Christus paucis tamen verbis totum phariseorum consilium, quod versutia astutissima vallauerant, confutauit. Tu quoque fac bene, & sine alio contra te machinari in quod volunt ex liuore. Vide ne malum velis malo excludere. Caue iniusta via ambulare, aut mediū aliquo illicito vi. Videbis, quia se, nō te dehonestabunt. Consilium iniquorum nudabitur, veritas & iustitia triumphabit. *Quicumque piē vult viuere in Christo, persecutionem patietur.* Qui autem bene agens habet persecutores aut insidiatores, sagacit ut ita loquatur, ita agat, ita moderetur sermones suos, ne quod iustum agit, faciat iniustum ex aliqua circumstantia. Habent enim hoc calumniatores cuncti, ut cum opus tanquam bonum reprehendere non possint, si modicum quid in aliqua circumstantia operis neglectum deprehenderit, contra totum opus insaniant, obganniant, & detrahant. Hoc modo obseruabant Christum Iudæi, explorantes vbiunque, quo reperirent quod accusarent. Tertio, quod in Euangelio narratur, est studium Phariseorum, quo nitentur Iesum capere in sermone. Sciebant lubricam esse humanam linguam, quæ facile adulantium quocumque capitur linguis, maxime ab insidiantibus. Idcirco hoc tertium non minus quam duo priora detestabilia sunt & cauenda, utpote charitati contraria. Nitentur illum Pharisei capere in verbis, qui est sapientia summi Patris, & qui nouit abscondita cordis.

1. Timot. 1.

Quartum est æque detestabile, puta discipulorum Phariseorum adulationis simulatio: dicentiumque: Magister scimus quia verax es, &c. Magistrum vocabant, cuius esse volebant discipuli. Veritatis appellant doctorem, quem ut seductorem habebant. Pessimum genus hominum est adulatorum. Inueniuntur autem homines ad hoc putō nati ut vnumquemque laudent, bona dent verba, in faciem omnibus blandi, nemini tamen interim fideles aut amici. Hi loquuntur quod libenter auditur, & placencia affirmant. Hoc vitium tamen si absque incommodo sit proximi, vanissimi

Psal. 43.
1. Cor. 1.

Ioannes
Chrysostom.

Adulationis
vitium quam
sit graue pec-
catum.

num est. Porro si animo insidiandi, nocendi aut fallendi proximum fiat, est peccatum graue, nec raro est peccatum mortale. Deinde si peccatum quis laudat mortale, aut bonum debitum virtutemque vituperat, æque est graue peccatum. Quintum est exemplum Christi qui adulationes hominum impiorum non recepit. Hoc enim nobis in adificationem reliquit, ne adulationes (rem periculosam) acceperimus. Stultissimum enim est in ore hominū ponere gloriam suam magis quam in conscientia. Num lingua aliena te virtuosum faciet aut beatum? Nunquid ediuerso te faciet malum? Minime. Quandoque igitur laudaris, cogita id ideo accidere, quod homines te recte non cognoscunt. Cogita quia si te cognoscerent, quantum detestarentur? Expende quā multa sunt in te vitia clandestina, quæ nolles ab aliquo cognosci. Quæ si homines vitia cognoscerent, puras laudarent? Minime. Deinde erubescere quod multa in te laudantur, quæ laude non sunt digna: quæ virtutis non habent meritum, aut ne nomen quidem, ab hominibus extolluntur. Quibus si tu adeo es demens vt credas, nimium erras. Quomodo enim alterius linguæ magis credis, quàm conscientie testimonio? Credere autem videris, si ad laudes iniustas, si ad adulationes lætaris iniquas. Quid quod alij tam vecordes sunt, vt alij laudantibus aut adulantibus, quispiam sit, qui non simul eos laudet aut commendet? hunc iniquo tolerant animo, quasi iniuriam passi, aut contristatur, quasi tunc beati sint, cum in ore aut in oculis hominum sunt magni. Quid demum quod multa æstimantur in te esse & prædicantur, quæ prorsus à te aliena cognoscis? Num adeo eris insipiens, vt quasi habeas, quæ homines te dicunt habere inferis, aut non habens, exultes, aut glorieris? Nunquid alijs, quam tibi ipsi credes magis? Videtis quanta pericula sunt in adulationibus, in falsis laudibus, & in vana æstimatiōe hominum? Non igitur abs re fuit, quod sancti tam studiose suas absconderunt virtutes, propterea quod laudari timebant, indeque aut in opinionem circa se iniquam, aut in complacentiam abduci. Quapropter eos qui te vituperant, magis quàm eos qui laudant te, ama. Hi enim adferunt tibi fructum. Siquidem te humiliant, te vigilem ac prudentem faciunt & cautum.

Itaque qui te laudant, non possunt tibi prodesse: sed qui te vituperant, illi si vis, vehementer tibi possunt esse vtilis. Indicant enim tibi vitia tua, ostendunt vnde efficiaris humilis, faciunt te prudentiorem, ac magis diligentem. Nam si aliud etiam non conferrent, sunt tamen in remedium tibi bonum contra superbiam. Vide autem quomodo adulatōres Christus repulit. Quamuis enim vera essent, à quibus Christum laudabant, non tamen laudandi, sed fallendi, adulandi insidiandique animo hypocritæ isti loquebantur. Sed tu pura quoque, quando laudaris, homines non eadem de te credere aut sentire, quæ prædicant, sed honestatis causa sic de te bene loqui, aut alia humana infirmitate, amore te decipi: maxime autem ab eis te ignorantem putes, & non agnosci. Sextum in hoc Euangelio est Christi adificationis verbum: Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. In quibus verbis generaliter discimus, vnicuique suum ius tribuendū, Deo præcipue cultum & reuerentiam, & hominibus quoque suum debitum, puta vnicuique iuxta illius statum & ordinem. Ante omnia enim Deo obedi-

XXXX 4. entiam.

Adulationē non esse recipiendam.

Gloriam suam in ore hominum ponere quàm sit stultum.

Virtutes suas aut sancti absconderunt tam studiose.

Vituperatores quàm sint vtilis & cur magis a magis hinc quàm laudatores.

Roman. 13. Ius suum quomodo vnicuique reddere debemus.

T. VI
21

entiam debemus, cuius obedientie nihil est antefendum. Debemus eidem quoque fidem & dilectionem: proximis vero compassionem, misericordiam & charitatem. Est itaque in his verbis primo nobis dictum, ut hominibus quæcumque debemus, solvamus, ita tamen ne Deo quicquam debito seruitio aut obsequio negligamus, subtrahamusve. Si igitur inuestigatio fiat de Deo, & de hominibus, viri plus debeatur, recte responderetur: Date quæ Dei sunt Deo quæ vero hominum sunt, reddite hominibus. Simili modo si de carne & spiritu quaestio fiat, recte responderetur: Date carni quæ illius sunt, & date spiritui quoque quæ illius sunt. Habet enim caro suum obsequium necessarium, quod illi debemus, quandoquidem carnem frenare, non extinguere debemus. Debemus item illam nutrire, fouere, regere, eademque quatenus oportet, seruire. Sed propter carnem non est negligendus spiritus. Illius enim cura præferenda est, vbi vtrique seruire non potest. Soluamus igitur oportet, quæ sunt spiritui, & quæ sunt carni, carni. Exercitia spiritus quæ ad Dei sunt honorem, amorem, aut ad proprium cultum, purificationemque mentis, nobilitiora sunt, quam obsequia carnis siue corporis. Veruntamen si propter illa spiritualia, aut proprium corpus, quoad ea quæ sunt necessaria, negligentes lædimus, aut proximos nostros negligimus, non recte facimus: quia vni ita debet seruire, ut alterum non oporteat relinqui. De vtroque enim hic Dominus dicit in hoc verbo: Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Reddite Deo & spiritui, quæ spiritus ac Dei sunt: & reddite carni & proximo, quæ carnis & proximorum sunt. Seruire debet proximo, propter Deum. Sæpenumero tamen contingit (vbi scilicet maior necessitas fuerit) ut relicto Dei seruitio, aut ad tempus posthabito, magis sit currendum ad subueniendum, aut necessitatibus proximorum seu carnis, quam ad contemplationum diuinarum, spiritusque exercitia: non tanquam ad id quod magis nobile seu dignius, sed tanquam ad id quod magis est, pro hoc tempore necessarium. Necesse est, inquam, interdum Deum propter Deum relinquere: hoc est, necesse est, ut aut intermitteretur (ad quod non ex debito quis tenetur) aut differatur seruitium Dei propter hominem, cuius nunc occurrit necessitas, cui oporteat aut debeat absque dilatione subueniri. Relinquitur igitur (ut dixi) Deus in seipso propter Deum, ut honoretur in proximo. Simili modo corpori quandoque infirmo adeo est indulgendum, non ut propterea offendantur Deus, sed ut minus, quam possit, colatur Deus. Si tamen recte loqui vobis debeo filij, dicam: relinquendus est Deus, ut iuuetur proximus, aut ut iuuetur corpus proprium, in quibus magis honoretur Deus. Nihil enim impendendum est, aut proximo, aut proprio corpori, nisi ordine seruato charitatis, ut illud referatur in Deum, & fiat propter Deum. Fit autem sæpe non nihil propter Deum magis, tamen exhibeatur proximo, quam si ipsi exhiberetur Deo. Hoc propter illos dico, qui tamen raro inter vos inueniuntur, qui corporibus suis nimium, puta necessaria, subtrahunt, quod vitiosum & Deo non acceptum est: & contra illos quoque qui exercitijs suis proprijs, licet spiritualibus, ordinatisque ad Deum vacant, ut interim necessitatibus subuenire proximorum negligant, aut alijs operibus, officijsque charitatis. Septimum quod nobis in hoc Euangelio spiritualiter significatur,

Naturæ nostræ quædam debeamus exolucere.

Spiritui nostro quædam debeamus ac solvamus.

Deus quomodo sic interdum propter Deum relinquendus.

tur
nur
Dei
nos
din
alic
Est
aut
non
to
tur
re d
var
per
rati
gin
de f
litu
rit:
hil
uet,
litu
non
den
con
tur.
ueri
reli
tion
mat
sapi
fra
duc
go
go
ple
stra
vid
run
pun
qua
hæc
Qu
sun
sun
bol

tur, est denarii seu numismatis mystica solutio. Per denarium enim, seu per numisma hic spiritualiter nobis anima significatur hominis ad imaginem Dei creata, sicut scriptum est: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. Non est autem homo secundum corpus ad imaginem aut similitudinem Dei, sed secundum animam creatus. Habet autem assimilationem aliquam anima ad Deum. Est enim ipsa quoque à Deo creata immortalis. Est præterea vna in toto corpore, & in qualibet eius parte. Nullum ostendes autem membrum corporis tui vitium, in quo non sit anima, in quo etiam non sit tota, quæ tamen nihilominus tota est in alio membro, & tota in toto corpore, nec tamen nisi vna eademque est anima. Tertio, non inquinatur fordidus corporis anima, quomodo nec Deus. Quarto, in eodem corpore dissimilia operatur, puta alia in auribus, alia in oculis, &c. quemadmodum varia Deus in hominibus operatur. Quinto, sicut vnus est Deus in tribus personis, sic aliquo modo in tribus potentijs vna est anima: Nō autem absque ratione Dominus Deus tanta nobilitate dignatus est animam, vt ad sui imaginem similitudinemque hanc faceret: quia per hoc eam reddere voluit, vnde feruentius redamaret patrem. Est enim amor naturalis inter patrem & filium, qui aliquo modo propterea quandoque arctior, validiorque est, si fuerit inter eos magna similitudo. Inter omnes enim creaturas terrestres nihil anima sibi inuenit simile: ideo hac similitudine admonetur, vt se eleuet, conuertatque ad Deum. Hanc animam, id est, illum denarium Dei similitudine insignitum, ostendi sibi cupit Christus. Non vult illum corrumpi, non inquinari, non obliterari, sed mundum sibi ostendi: Vbi ostenditur denarius ille mysticus, hoc est anima Dei imagine insignita? Profecto in confessione: quod in leprosis decem peccatores significantibus manifestatur, quibus Christus dixit: *te ostendite vos sacerdotibus*. Et Sapiens in Proverbis dicit: *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur*. Secundo ostenditur anima in operatione. Quod ex verbis Iacobi colligitur? dicens: *Quis sapiens & discipulatus inter vos? Ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientia*. Et Christus: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra*. Tertio, & tunc maxime ostenditur in morte. Tunc enim Christo adducitur, ostendeturque anima. Quam ille videns, cuius, inquit, est hæc imago & superscriptio? Nihil enim in ea tunc debet reperiri, quam eius imago & quicquid ipse digito suo, hoc est, Spiritus sancti operatione in ea scripserit. Nos quicquid sine illo superscribimus, in hoc scdamus animas nostras, inquinamusque eius imaginem. Agimus enim puerorum more, qui videntes picturam nobilem, graphicè depictam, suos etiam tractus linearum eidem superducunt, imaginemque & picturam deformant ac corrumpunt. Ita nos in picturam & imaginem Dei superducimus picturam nostram, quæ sunt mala opera nostra. Idcirco interrogabit nos rex noster: Cuius est hæc imago & superscriptio? Mea esse deberet imago, sed aliter hic video. Quid sibi hæc vult aliena superscriptio? Nō manu hæc mea quæ cerno, scripta sunt, Quis hæc superscripsit? Dic: Homo, mundus, diabolus. Hi enim sunt scribæ nequam. Homo vt homo nihil scribit vtile. Mundus & diabolus nisi malum scribere norunt. Reddite dicit igitur, quæ sunt Cæli-

Anima quomodo per denarium significatur. Gene...

Anima quam habet assimilationem ad Deum.

Denarius mysticus quomodo Christo ostendendus sit.

Luc 17. 17. 18.

Iacob. 1.

Matth. 5.

Anima qua puritate Deo presentari debeat in morte. Deut. 9.

Scribæ falsi & nequam forsdantes sua superscriptione Dei imaginem qui sunt.

T. VI
21

ris, Cafari, &c. Reddite diabolo mundo & carni, quæ illis iure debentur, & quæ anima meruit. Reddite mundo honores, opes & reliqua, quæ secum anima nō potest ferre, vana atq; caduca omnia. Reddite carni vermes, corruptionem & putredinem. Reddite diabolo animam, quæ illi se sponte in vita mancipauit, tormentis affligendam. In hac diuisione videre, quam sebile sit Christum qui animam creauit, animam insigniuit, animam suo sanguine lauit & redemit, nihil recipere, gratisque pro anima laborem & sudorem, vulnera & sanguinis effusionem perculisse. Beata hæc anima, quæ Dei imaginem aut impollutam, aut saltem in poenitentia iterum mūdaram offert Christo. Quod vt vobis filij contingat, nunc dum viuitis, hoc curate, nunc stertibus contritionis animas vestras lauare, nunc quæ Spiritus sanctus vobis suggerit, illius manu superscribite, vt cum ad mortem ostenfuri animam veneritis, Deus suam agnoscat imaginem, laudet superscriptionem, vosq; & pro labore, & pro custodia coronet Iesus Christus Dominus noster benedictus in secula, Amen.

Anima vt
impolluta
Christo sit
presentanda
post mortem.

DOMINICA XXIII. POST DOMINICAM
S. Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad
Colossenses I.

NON cessamus pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius, in omni sapientia & intellectu spiritali, vt ambuletis dignè Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei, in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius, in omni patientia & longanimitate cum gaudio gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filij dilectionis sue, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum. In CHRISTO IESU Domino nostro.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

PAulus Apostolus Colossensibus scribit, quibus non ipse per seipsum, sed per suos discipulos prædicauerat. Et quia horum dilectionem erga se audierat: Ex die, inquit, illa, qua per Epaphram audiuius dilectionem vestram erga nos, non cessamus orare & quadam importuna fiducia à Deo postulare pro vobis, vt impleamini agnitione voluntatis Dei, hoc est, vt diuinitus illustremini ad cognoscendum quid velit Deus, quidve illi placeat aut displiceat in omni sapientia diuinarum atque celestium rerum, & in intellectu spiritali sacrarum scripturarum, vt non solum quomodo ambulandum sit agnoscat, sed ambuletis etiam dignè Deo, vt vita & conuersatio vestra deceat Deum, Deoque digna sit, cui in omnibus placeatis, & fructum proferatis in omni opere bono, crescentes in scientia Dei, qua illum, & quid de eodem sentiri debeat agnoscatis, in dies quæ cognoscere satagatis. Oro itaque, vt sitis confortati in omni virtute secundum poten-